

De postale uitgiften met de beeltenis van koning Peter II : de laatste koning van Joegoslavië

Rudy De Vos

Welk criterium men ook hanteert, het koninkrijk Joegoslavië is een Balkanland. Het is een vanouds woelig gebied waarvan de binnenlanden, in het bijzonder het oostelijk deel ervan, eeuwenlang en dit tot aan de 1ste Balkanoorlog in 1913 onder Ottomaanse overheersing hebben gestaan. Oostenrijk en Hongarije beheerden de kustgebieden aan de Adriatische zee en de noordelijke delen Kroatië en Slovenië. Er bestaat dus een historische tegenstelling tussen de mediterrane kustgebieden en de binnenlanden.

Na het einde van Wereldoorlog I werden de grenzen in Europa aangepast en werd op de Balkan in 1919 een nieuwe staat gevormd : het koninkrijk der Serven, Kroaten en Slovenen met Peter Karajordjević op de troon. De 74-jarige koning had een zwakke gezondheid en geloofde in het democratisch systeem, terwijl zijn zoon Alexander die prins-regent was, zijn dictatoriale sympathieën niet steeds kon onderdrukken. Alexander volgde zijn vader op in 1921. Reeds vlug kwam hij in conflict met de Kroaten die onafhankelijkheid wilden. Overtuigd dat nog meer nationalistische gevoelens uiteindelijk zouden leiden tot het uiteen vallen van het koninkrijk, schafte hij de grondwet af en stuurde het parlement naar huis.

Hij gaf in 1929 het koninkrijk de naam **Joegoslavië**. De vorige naam dekte immers de lading niet : ook de Bosniërs; Montegrijnen, Macedoniërs, Slavoniërs en enkele grotere minderheden maakten deel uit van het koninkrijk. Hij verdeelde bovendien het land in 9 provincies waarvan de grenzen arbitrair waren gekozen. Hij voerde een politiek van repressie.

In oktober 1934 ging hij op staatsbezoek naar Frankrijk. Een kwartuur na aankomst in Marseille werd hij en de Franse minister van buitenlandse zaken Louis Barthou, naast elkaar zittend in de Koninklijke open auto, in opdracht van de Kroatische revolutionaire beweging Ustaša en het Macedonische IMRO, doodgeschoten. Ante Pavelić, hoofd van de Ustaša beweging werd hierom in Frankrijk bij verstek ter dood veroordeeld, doch door Italië, waar hij verbleef, niet uitgeleverd.

Zegel Yv. nr. 237

Zijn oudste zoon, prins Peter, die school liep in Engeland, verliet het college nog dezelfde avond en reisde naar Parijs waar hij door de Franse president Albert Lebrun werd ontvangen.

Op 2 september 1932 werd er reeds een postzegel met de beeltenis van de kroonprins uitgegeven, gevolgd op 28 juni van het jaar nadien door de uitgifte van 2 nieuwe postzegels met verschillende frankeerwaarden.

Uitgiftedatum	Uit omloop	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	Opmerking
02-09-1932 (M)	31-10-1932 (M)	5 +1 dinar	Violet+grijsblauw	230	248	60.000 ex
28-06-1933 (M)	31-08-1933 (M)	75 + 25 para	Groengrijs	237	255	500.000 ex
		1 ½ + ½ dinar	Rood	238	256	

Bijkomende info:

nr. 230 : getand 11½ (Yv) – 12 x 11½. (M)

nrs. 237 / 238 : getand 12½ (Yv) (M)

De kroonprins werd op 13 oktober 1934 onder de naam Peter II tot koning uitgeroepen. Hij was slechts 11 jaar en te jong om te regeren. Drie regenten onder leiding van prins Paul, de neef van de vermoorde koning, werden aangesteld om te regeren tot Peter II de 18-jarige leeftijd had bereikt. Prins Paul, die o.a. door zijn studies te Oxford en zijn huwelijk met de hertogin van Kent, Brits gezind was, hield niet van de methodes die zijn voorganger hanteerde. Alhoewel hij de intentie had om de democratie te herstellen en de interne geschillen op te lossen, is hij er door tijdsgebrek niet in geslaagd de ruziënde partijen in het land met elkaar te verzoenen.

In 1935 en 1936 werden verschillende postzegelwaarden, getand 12½, uitgegeven op gestreken papier met de beeltenis van de kroonprins.

Briefkaart verstuurd vanuit Joegoslavië naar Tsjechoslovakije op 18 VII 36 en gefrankeerd met een postzegel van 1,50 dinar (Yv. nr. 281). Te weinig en daarom bij aankomst getaxeerd met een zegel van 1 koruna.

Onderstaande tabel bevat hierover meer info.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	Info	(Y)	(M)	Opmerkingen
18-11-1935 (M)	25 para	Zwart		277	300x	31,3 miljoen ex
1938 (M)			ook dik papier		300y	
06-09-1935 (M)	50 para	Oranje		278	301x	12,3 miljoen ex
1938 (M)			ook dik papier		301y	
06-09-1935 (M)	75 para	Groen		279	302	33 miljoen ex
18-11-1935 (M)	1 dinar	Bruinrood	ook ongetand onderaan	280	303	18,9 miljoen ex
06-09-1935 (M)	1,50 dinar	Rood		281	304	63,6 miljoen ex

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	Info	(Y)	(M)	Opmerkingen
06-09-1935 (M)	1,75 dinar	Karmijn		282	305	2,4 miljoen ex
08-1936 (M)	2 dinar	Lila roze		282A	306	5 miljoen ex
18-11-1935 (M)	3 dinar	Geelbruin		283	307	5,5 miljoen ex
06-09-1935 (M)	3,50 dinar	Hemelsblauw		284	308	7,4 miljoen ex
18-11-1935 (M)	4 dinar	Groengeel		285	309	4,4 miljoen ex
08-1936 (M)	4 dinar	Leikleurig		285A	310	2,7 miljoen ex
18-11-1935 (M)	10 dinar	Violet		286	311	2,2 miljoen ex
	15 dinar	Bruin		287	312	949.000 ex
	20 dinar	Lichtblauw		288	313	1,1 miljoen ex
	30 dinar	Roze lila		289	314	1,1 miljoen ex

Een nieuwe reeks postzegelwaarden met de beeltenis van de koning werd gespreid van oktober 1939 tot februari 1940 uitgegeven. De tandingmaat is 12^{1/2}. Meer informatie kan worden gevonden in de onderstaande tabel.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)
1940 (M)	25 para	Zwart	357	393
1940 (M)	50 para	Roodoranje	358	394
11-12-1939 (M)	1 dinar	Groengeel	359	395
09-10-1939 (M)	1,50 dinar	Rood	360	396
1940 (M)	2 dinar	Lila roze	361	397
11-12-1939 (M)	3 dinar	Bruinrood	362	398
09-10-1939 (M)	4 dinar	Hemelsblauw	363	399
01-11-1940 (M)	5 dinar	Blauw	363A	400
01-11-1940 (M)	5 dinar 50	Bruinviolet	363B	401
09-10-1939 (M)	6 dinar	Grijsblauw	364	402
	8 dinar	Bruin	365	403
	12 dinar	Violet	366	404
	16 dinar	Violetbruin	367	405
02-1940 (M)	20 dinar	Lichtblauw	368	406
02-1940 (M)	30 dinar	Roze lila	369	407

postzegel Yv. nr. 363

Postwaardestuk met ingedrukte zegel van 1 dinar, bijgefrankeerd met een postzegel van 1 dinar (Yv. nr. 359) en verstuurd van Zagreb op 3 oktober 1940 naar Hannover. Afgestempeld door de Duitse censuur.

Aan de vooravond van Wereldoorlog II in de Balkan bevond prins-regent Paul zich in een benarde situatie. Nadat ook de buurlanden Hongarije, Roemenië en Bulgarije zich hadden aangesloten bij de Asmogendheden, werd de druk op Joegoslavië opgevoerd. Het land stond op het punt uiteen te vallen en het leek erop dat kiezen tussen de Duitse of Russische overheersing het enige alternatief was. Omdat de prins-regent de minst slechte oplossing voor het land probeerde te vinden, vertrok hij samen met zijn vrouw, prinses Olga, naar Hitler om er de Joegoslavische zaak te bepleiten. Een grote stommitieit omdat hij hierdoor nog meer onder druk werd gezet. Uiteindelijk, op 25 maart 1941, tekende hij dat Joegoslavië toetrad tot de As. Dit werd hem door zijn onderdanen niet in dank afgenomen en twee dagen later vond er een militaire staatsgreep plaats : prins-regent Paul werd afgezet en Peter II kreeg de bevoegdheden die hij 6 maanden later op zijn 18de verjaardag sowieso zou hebben gekregen.

Hitler wachtte niet wat de koers van het nieuwe regime zou zijn en gaf het bevel om Joegoslavië en Griekenland binnen te vallen. Op 6 april 1941 begon het 3 dagen durende bombardement van Belgrado door de Luftwaffe. Intussen vielen de Duitsers, Hongaren, Bulgaren en Italianen het land vanuit verschillende windstreken binnen. Het Joegoslavische leger was hier niet op voorbereid en slechts gedeeltelijk uitgerust met moderne wapens, zodat Joegoslavië op 17 april geen andere uitweg had dan capitulatie. Kort ervoor had de koning het land verlaten en zich in asiel bij prins Paul gevoegd. Koning Peter II leidde het Joegoslavisch parlement in Londen en werd piloot bij de Britisch Royal Air Force.

Op 27 maart 1943 wordt door de Joegoslavische regering in ballingschap te Londen een reeks van 4 postzegels uitgegeven met de beeltenis van de koning in militair uniform. Deze zegels met tanding 12^½ dienden te worden gebruikt om alle poststukken te frankeren die in regeringskantoren en op de handelsschepen van de Joegoslavische regering in asiel ter verzending werden klaargemaakt. In hetzelfde jaar werden deze zegels ter ondersteuning van het Rode Kruis van een opdruk voorzien : CRVENI KRST + 12.50

postzegel Yv. nr. 2

postzegel Yv. nr. 7

Meer informatie kan worden gevonden in de onderstaande tabel.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	Opmerkingen
27-03-1943 (M)	2 dinar	Hemelsblauw	1	441	
	3 dinar	Blauwgrijs	2	442	
	5 dinar	Karmijn	3	443	
	10 dinar	Zwart	4	444	

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	Opmerkingen
1943 (M)	2 dinar	Hemelsblauw	5	A441	Opdruk oranje
	3 dinar	Blauwgrijs	6	A442	Opdruk oranje
	5 dinar	Karmijn	7	A443	Opdruk zwart
	10 dinar	Zwart	8	A444	Opdruk oranje

Met het uitbreken van de oorlog nam ook het etnisch gekleurde geweld toe. Na de capitulatie werd het land verdeeld onder de overwinnaars: Nazi-Duitsland, Italië, Hongarije, Bulgarije. Vele groepen bleven echter elkaar bestrijden. Dit was de oorzaak van de gedurige onstabiele situatie tot het einde van de oorlog.

Na de Duitse inval keerde Ante Pavelic, leider van de tot dan kleine ondergrondse nationalistische beweging Ustaša, uit ballingschap terug en riep, na annexatie van Bosnië-Herzegovina, reeds op 10 april 1941 de Onafhankelijke Staat **Kroatië** uit. Het bewind van deze fascistische was erop gericht het grondgebied etnisch te homogeniseren. Veel Serviërs, Joden, Roma en andere minderheden of opposanten kwamen terecht in de Kroatische internering- en concentratiekampen. Reeds op 12 april 1941 worden Joegoslavische postzegels met de opdruk “Nezavisna Drzjava Hrvatska” (Onafhankelijke Staat Kroatië) uitgegeven .

Uitgiftedatum	Uit omloop	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	Opmerkingen
12-04-1941 (M)	15-02-1943 (M)	50 para	Roodoranje	1	1	Zegels van Joegoslavië van 1939 – 1940 met opdruk NEZAVISNA DRZAVA HRVATSKA IIIII
		1 dinar	Groengeel	2	2	
		1 dinar 50	Rood	3	3	
		2 dinar	Roze lila	4	4	
		3 dinar	Bruinrood	5	5	
		4 dinar	Hemelsblauw	6	6	
		5 dinar	Blauw	7	7	
		5 dinar 50	Bruinviolet	8	8	

Bijkomende info :

nr. 1: ook kopstaande opdruk **(M)**

nrs. 1/8: ook vervalsingen **(M)**

oplage nr. 1: 346.700 ex – nr. 2: 449.300 ex – nr. 3: 510.000 ex – nr. 4: 449.200 ex –

nrs. 5/8 : 50.000 ex **(M)**

nrs. 1 – 3 – 4 – 8: ook opdrukfouten

nrs. 2 – 3 – 5: ook dubbele opdruk **(M)**

Yv. nr. 4 – tweede letter van HRVATSKA is onvolledig en het woord DRZAVA is onzuiver gedrukt op de postzegel links

Yv. nr. 8 – links: de letter Z in DRZAVA is misvormd op de postzegel links

In dezelfde maand verscheen een nieuwe reeks zegels met dezelfde tekstopdruk en een schild over aangezicht van Peter II. Onderstaande tabel bevat hierover meer info.

Uitgiftedatum	Uit omloop	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	Opmerkingen
21-04-1941 (M)	15-02-1943 (M)	25 para	Zwart	9	9	Zegels van Joegoslavië van 1939 – 1940 met opdruk NEZAVISNA DRZAVA (schild over het gezicht) HRVATSKA
		50 para	Roodoranje	10	10	
		1 dinar	Groengeel	11	11	
		1 dinar 50	Rood	12	12	
		2 dinar	Lila roze	13	13	
		3 dinar	Bruinrood	14	14	
		4 dinar	Hemelsblauw	15	15	
		5 dinar	Blauw	16	16	
		5 dinar 50	Bruinviolet	17	17	
		6 dinar	Grijsblauw	18	18	
		8 dinar	Bruin	19	19	
		12 dinar	Violet	20	20	
		16 dinar	Violetbruin	21	21	
		20 dinar	Lichtblauw	22	22	
	30 dinar	Roze lila	23	23		

Bijkomende info :

nrs. 9 – 11 – 14 – 16 – 19 – 23: O tussen letters E en D van de 2 eerste opdrukregels (**M**)
nrs. 9 – 12: ook dubbele opdruk (**M**)

oplage nr. 9: 3.217.500 ex – nr. 10: 1.548.800 ex – nr. 11: 2.142.600 – nr. 12: 2.727.000 ex – nr. 13: 733.200ex – nr. 14: 761.900 ex – nr. 15: 1.094.200 – nr. 16: 359.900 ex – nr. 17: 490.000 ex – nr. 18: 278.500 ex – nr. 19: 302.900 ex – nr. 20: 301.300 ex – nr. 21: 194.800 ex – nr. 22: 109.100 ex – nr. 23: 75.600 ex (**M**)

Expresbrief gestuurd vanuit Sarajevo op 29 augustus 1941 naar Bilovice nad Svitavou (Moravië) en gefrankeerd met Yv&T nrs. 1 – 13 en 15 (2x) , totaal 10,50 dinar. De brief werd door de Duitse militaire censuurdienst geopend en van een sluitingsband en stempel voorzien.

Eén maand na het uitroepen van de nieuwe staat werd hieraan herinnerd door de uitgifte van een nieuwe zegelreeks met dezelfde tekst als voorheen. De opdruk, rood of blauw, toont ook het wapenschild, een embleem en de datum 10 IV 1941. De onderstaande tabel zorgt voor extra informatie.

Uitgiftedatum	Uit omloop	Waarde	Kleur	(M)	Opmerkingen
10.05.1941 (M)	15-02-1943 (M)	25 para	Zwart	24	Zegels van Joegoslavië van 1939 – 1940 met opdruk (wapen) 10.IV.1941 NEZAVISNA DRZAVA HRVATSKA
	50 para	Roodoranje	25		
	1 dinar	Groengeel	26		
	1 dinar 50	Rood	27		
	2 dinar	Lila roze	28		
	3 dinar	Bruinrood	29		
	4 dinar	Hemelsblauw	30		
	5 dinar	Blauw	31		
	5 dinar 50	Bruinviolet	32		
	6 dinar	Grijsblauw	33		
	8 dinar	Bruin	34		
	12 dinar	Violet	35		
	16 dinar	Violetbruin	36		
	20 dinar	Lichtblauw	37		
30 dinar	Roze lila	38			

Op 16 mei 1941 was men nog steeds niet klaar om eigen uitgiften te drukken zodat nogmaals de Joegoslavische postzegels met de beeltenis van koning Peter II werden overdrukt. Natuurlijk werd ervoor zorg gedragen dat het gezicht van de koning zoveel mogelijk verborgen werd.

In de 2de helft van 1944 liepen veel Kroatische soldaten over naar Tito's partizanen die, behalve Zagreb, omzeggens gans Kroatië hadden bezet. Het was wachten tot 7 mei 1945 toen de Duitse Wehrmacht capituleerde en de stad door de partizanen werd bevrijd.

Yv. nr. 24

Op 16 mei 1941 was men nog steeds niet klaar om eigen uitgiften te drukken zodat nogmaals de Joegoslavische postzegels met de beeltenis van koning Peter II werden overdrukt (zie tabel hieronder). Natuurlijk werd ervoor zorg gedragen dat het gezicht van de koning zoveel mogelijk verborgen werd.

Uitgiftedatum	Uit omloop	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	Opmerkingen
16-05-1941 (M)	15-02-1943 (M)	1 op 3 dinar	Bruinrood	24	41	opdruk
		2 op 4 dinar	Hemelsblauw	25	42	

Bijkomende info :

Nrs. 24/25: ook met dubbele opdruk **(M)**

Nrs. Mi 24/38: ook vervalsingen **(M)**

Rijeka (Italiaans: Fiume) is een belangrijke havenstad in Kroatië. Na de 1ste Wereldoorlog was de vroegere Hongaarse zeehaven een twistpunt tussen Italië

en het koninkrijk der Serven, Kroaten en Slovenen. Het verdrag van Rome in 1924 legaliseerde de Italiaanse bezetting van de Vrijstaat Fiume. In 1941 werd het gebied rond de stad door Italië geannexeerd.

Kroatië

Fiume – Kupa (rivier)

Op 16 mei 1941 werd een zegelreeks uitgegeven die voor gebruik geldig was tot 26 mei 1942. Joegoslavische postzegels met de beeltenis van koning Peter II van 1939-1940 werden overdrukt met de tekst ZONA / OCCUPATA / FIUMANO / KUPA op 4 lijnen. Op de horizontale tussenruimten bevinden zich de letters ZOFK.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	(B)	(Sa)	Opmerkingen
16-05-1941 (MSa)	25 para	Zwart	1	1	1	1	Zegels van Joegoslavië van 1939 – 1940 met opdruk
	50 para	Roodoranje	2	2	2	2	
	1 dinar	Groengeel	3	3	3	3	
	1,50 dinar	Rood	4	4	4	4	
	3 dinar	Bruinrood	5	5	5	5	
	4 dinar	Hemelsblauw	6	6	6	6	
	5 dinar	Blauw	7	7	7	7	
	5,50 dinar	Bruinviolet	8	8	8	8	
	6 dinar	Grijsblauw	9	9	9	9	
	8 dinar	Bruin	10	10	10	10	
	12 dinar	Violet	11	11	11	11	ZONA OCCUPATA FIUMANO KUPA ZOFK ZOFK ZOFK
	16 dinar	Violetbruin	12	12	12	12	
	20 dinar	Lichtblauw	13	13	13	13	
	30 dinar	Roze lila	14	14	14	14	

Bijkomende info:

Nr. 1 : ook dubbele opdruk, één rode en één zilverkleurige **(Sa)**

Nrs. 1/14: maatregelen om vervalsingen te vermijden: beschadigde I in FIUMANO – afstand tussen letters en regels onregelmatig – punt in onderste zegelgedeelte – herhaling ZOFK – er zijn vervalsingen **(M)**

Nrs. 1 – 2 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 : ook kopstaande opdruk **(Sa)**

Nrs. 1 – 2 – 6 : ook verticale opdruk **(Sa)**

Nrs. 1 – 3 – 4 – 6 : ZOFK ook fors verschoven in hoogte **(Sa)**

Nrs. 1/14: ZOFK = Zona Fiumano Kupa **(M)**

Nrs. 1 – 2 – 4/10: ook met kopstaande opdruk **(M)**

Nr. 3 : ZOFK ook sterk verschoven naar beneden of in beide richtingen **(Sa)**

Oplage nr. 1: 4.500 ex – nr.2: 21.000 ex – nr. 3: 11.000 ex – nr. 4: 22.000 ex – nr. 5: 9.900 ex – nr.6 : 6.000 ex – nr. 6/7: 4.000 ex – nr. 9: 3.000 ex – nr. 10: 5.100 ex – nr. 11: 300 ex – nr.12 : 500 ex – nr. 13: 200 ex – nr. 14: 60 ex **(M)**

In juni volgde een serie van 3 postzegels met dezelfde opdruk doch met onderaan in het zegelbeeld de letters O.M.N.I. gedrukt. Deze zegels waren geldig tot 26 mei 1942.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	(B)	(Sa)	Opmerkingen
06-1941 (MSa) 29.000 series	50 para	Roodoranje	15	15	31	32	Opdruk idem doch onderaan ook met <i>OMNI</i>
	1 dinar	Groengeel	16	16	32	33	
	1,50 dinar	Rood	17	17	33	34	

Bijkomende info :

Oplage nrs. 15/17: 29.000 ex **(M)**

Nr. 16: ZOFK ook sterk verschoven in hoogte **(Sa)**

In het zelfde jaar werd dezelfde postzegel uitgegeven met opdruk (zie onderstaand beeld Yv. nr. 18).

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	(B)	(Sa)	Opmerkingen
1941 (MSa)	1 L op 50 para	Roodoranje	18	18	34	35	Opdruk met MAS

Bijkomende info:

Nr. 18: bestaat met opdruk zwart (Mi 18a) en violet (Mi 18b) **(M)**

Nr. 18: opdruckkleuren volgens Sa – grijsviolet (35) – lila (35A) – tweekleurig violetgrijs en MAS lila (35B) – lila en MAS violetgrijs (35C) **(Sa)**

Nr. 18: opdruk MEMENTO AVDERE SEMPER + waardeanduiding in lire **(BYMSa)**

Yv. nr. 3

Yv.nr. 15

Yv. nr. 18

Yv. nr. 20

In 1942 werd een reeks van 3 zegels uitgegeven met opdruk zoals die van de postzegels Yv. nrs. 15/17 doch ook met Pro Maternità e Infanzia (voor het moederschap en het kind) in boogvorm en in verschillende opdruckkleur (lila – blauw – rood). De deze reeks werd klaargemaakt doch uiteindelijk niet uitgegeven. De postzegels waren geldig tot 26 mei 1942.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	(B)	(Sa)	Opmerkingen
06-1941 (MSa) 29.000 series	50 para	Roodoranje	15	15	31	32	Opdruk idem doch onderaan ook met <i>OMNI</i>
	1 dinar	Groengeel	16	16	32	33	
	1,50 dinar	Rood	17	17	33	34	

Bijkomende info:

Nrs. 19/21: opdruk in boogvorm: Pro Maternita e Infanzia **(YM)**

Nrs. 19/21: andere opdrukkleur, catalogus nrs. 39/41 **(Sa)**

Nrs. 19/21: ook kopstaande of dubbele opdruk **(Sa)**

Nrs. 19 - 20: ook met ZOFK sterk verschoven naar boven of onder **(Sa)**

Oplage nrs. 19/21: 12.000 ex

In hetzelfde jaar werd een nieuwe reeks met dezelfde opdruk voorbereid, doch niet uitgegeven. In onderstaande tabel is de info bijeen gebracht.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Sa)	Opmerkingen
1942 (Sa)	25 para	Zwart	42	Opdruk idem + opdruk in boogvorm
	50 para	Roodoranje	43	
	1 dinar	Groengeel	44	
	1,50 dinar	Rood	45	
	3 dinar	Bruinrood	46	
	4 dinar	Hemelsblauw	47	
	5 dinar	Blauw	48	
	5,50 dinar	Bruinviolet	49	

Bijkomende info:

Nrs. 44 – 45 (Sa): ook dubbele opdruk (Sa)

Banja Luka was een belangrijke stad in Kroatië tijdens Wereldoorlog II. De meeste moslims, joden en Serviërs werden in kampen opgesloten. Ook de Kroatische revolutionaire beweging Ustaša hield er lelijk huis.

Op 21 april 1941 werden 2 postzegels van Joegoslavië van 1939-1940 met de beeltenis van de koning met opdruk SLOBODNA / BOSANSKA / HVRATSKA op 3 lijnen uitgegeven.

De zegels van 1 dinar groengeel en 2 dinar lilaroze zijn in de Michel catalogus beschreven. De oplage bedroeg 5.000 exemplaren en ze waren geldig tot 30 april 1943.

De stad werd bevrijd door de partizanen op 22 april 1945.

Slovenië werd verdeeld tussen Duitsland en Italië. Op 26 april 1941 geven de Italianen een reeks postzegels met opdruk Co. Ci. (Commissariato Civile) uit. De Joegoslavische postzegels van 1939-1940 werden gebruikt, behalve voor de Yv. nrs. 12 en 14 waarvoor die van 1935-1936 werden gekozen.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	(B)	(Sa)	(Sc)	Opmerkingen
26-04-1941 (M)	25 para	Zwart	1	3	4	1	N1	
	50 para	Roodoranje	2	4	5	2	N2	
	1 dinar	Groengeel	3	5	6	3	N3	
	1,50 dinar	Rood	4	6	7	4	N4	
	2 dinar	Roze lila	5	7	8	5	N5	

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	(B)	(Sa)	(Sc)	Opmerkingen
26-04-1941 (M)	3 dinar	Bruinrood	6	8	9	6	N6	Zegels van Joegoslavië van 1935 – 1940 met opdruk Co. Ci. (Commissariato Civile)
	4 dinar	Hemelsblauw	7	9	10	7	N7	
	5 dinar	Blauw	8	10	11	8	N8	
	5,50 dinar	Bruinviolet	9	11	12	9	N9	
	6 dinar	Grijsblauw	10	12	13	10	N10	
	8 dinar	Bruin	11	13	14	11	N11	
	10 dinar	Violet	12	1	2	12	N12	
	12 dinar	Violet	13	14	15	13	N13	
	15 dinar	Bruin	14	2	3	14	N14	
	16 dinar	Violetbruin	15	15	16	15	N15	
	20 dinar	Lichtblauw	16	16	17	16	N16	
30 dinar	Roze lila	17	17	18	17	N17		

Bijkomende info:

Nrs. 1 – 2 – 3 – 6 – 15 en nrs. 1 – 3 – 5 – 6 ook met dubbele opdruk resp. **(B)** en **(Sa)**

Nrs. 1 – 2 – 3 – 5 – 8 en nrs. 1 – 2 – 3 – 6 ook met kopstaande opdruk resp. **(B)** en **(Sa)**

Nrs. 1 + 3: ook met dubbele opdruk **(M)**

Nrs. 1 – 35: veel vervalsingen **(M)**

Nrs. 3 – 11: opdruk ook met handstempel, zwart of grijs violet **(MB)**

Oplage nrs 8 – 9 – 10 – 11 – 13 – 15: 13.000 ex – nr. 12 : 15.630 ex – nr. 14 : 1.135 ex – nr.16 : 9.840 ex – nr. 17 : 4.960 ex. **(B)**nr. 14: 1.147 ex – nr. 16: 10.000 ex – nr. 17: 5.000 ex

Yv. nr. 11

Yv. nr. 14

Yv. nr. 23

Op 3 mei 1941 werd een nieuwe reeks postzegels met opdruk “R. Commissariato Civile Territori Sloveni occupati Lubiana” (Rijksburgercommissaris voor het bezette Sloveense gebied, **Ljubljana**) uitgegeven. Onderstaande tabel is een gedetailleerd overzicht.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	(B)	(Sa)	(Sc)	Opmerkingen
03-05-1941 (M)	25 para	Zwart	18	19	21	18	N18	
	50 para	Roodoranje	19	20	22	19	N19	
	1 dinar	Groengeel	20	21	23	20	N20	
	1,50 dinar	Rood	21	22	24	21	N21	
	2 dinar	Lila roze	22	23	25	22	N22	
	3 dinar	Bruinrood	23	24	26	23	N23	
	4 dinar	Hemelsblauw	24	25	27	24	N24	
	5 dinar	Blauw	25	26	28	25	N25	
	5,50 dinar	Bruinviolet	26	27	29	26	N26	

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	(B)	(Sa)	(Sc)	Opmerkingen
03-05-1941 (M)	6 dinar	Grijsblauw	27	28	30	27	N27	Zegels van Joegoslavië van 1935 – 1940 met opdruk R. Commissariato Civile Territori Sloveni Occupati LUBIANA (4 rijen met punten onderaan)
	8 dinar	Bruin	28	29	31	28	N28	
	10 dinar	Violet	29	18	20	29	N29	
	12 dinar	Violet	30	30	32	30	N30	
	16 dinar	Violetbruin	31	31	33	31	N31	
	20 dinar	Lichtblauw	32	32	34	32	N32	
	30 dinar	Roze lila	33	33	35	33	N33	
	0,50 op 1,50 din	Rood	34			39		
1 op 4 dinar	Hemelsblauw	35			40			

Bijkomende info:

- Nr. 18: ook met kopstaande opdruk **(M)** Nrs 18/24 + 33: ook kopstaande opdruk **(B)**
Nrs. 18 + 21/23: ook met dubbele opdruk **(B)** nr. 21: ook met drievoudige opdruk **(B)**
Nr. 21a: dubbele lijn i.pl.v. punten – juni 1941 **(YMB)**
Nr. 29: de opdruk bevat slechts 3 rijen van punten **(Y)** – opdruk is 4 rijen of 3 rijen **(MB)**
Nr. 34a: opdruk op 21a **(Y)** Nr. 34 +35: resp. nr. 21 en 24 met waardeaanpassing

In juni waren nog twee reeksen klaar met opdruk Alto Commissario / per la / Provincia / di / LUBIANA (hoge commissaris van de provincie Ljubljana) op 5 lijnen met onderaan 4 rijen met punten. Eén van de reeksen zijn de Joegoslavische zegels van 1935-1936, de andere reeks bevat die van 1939-1940.

	Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	Opmerkingen	
 <p>Yv. nr. II p</p>	06-1941 (M)	0,25 dinar	Zwart	I a	Zegels van Joegoslavië van 1935/1936 met opdruk Alto Commissario per la Provincia di LUBIANA	
		0,75 dinar	Blauwgroen	I b		
		1,75 dinar	Karmijn	I c		
		2 dinar	Karmijnlila	I d		
		3,50 dinar	Hemelsblauw	I e		
		4 dinar	Geelbruin	I f		
		10 dinar	Violet	I g		
		15 dinar	Lilabruin	I h		
	Niet uitgegeven (Kon. Besluit van 03.05.1941)	30 dinar	Lila	I i		
		06-1941 (M)	25 para	Zwart	II a	Zegels van Joegoslavië van 1939/1940 met opdruk Alto Commissario per la Provincia di LUBIANA
			50 para	Roodoranje	II b	
			1 dinar	Groengeel	II c	
			1,50 dinar	Rood	II d	
			3 dinar	Bruinrood	II e	
			4 dinar	Hemelsblauw	II f	
			5 dinar	Blauw	II g	
			5,50 dinar	Bruinviolet	II h	
			6 dinar	Grijsblauw	II i	
			8 dinar	Bruin	II k	
			12 dinar	Violet	II m	
16 dinar	Violetbruin		II n			
20 dinar	Lichtblauw	II o				
30 dinar	Roze lila	II p				

Slovenië – Ljubljana

Montenegro

Montenegro bevond zich tijdens de oorlog in een onstabiele toestand door de opeenvolging van machthebbers en conflicten. Het Voorlopig Administratief Comité van Montenegro, De Raad van Montenegro, de Onafhankelijke Staat Montenegro (een protectoraat onder fascistische controle), de burgeroorlog in 1942 tussen partizanen en Cetniks, de Italiaanse bezetting van voornamelijk steden en de Duitse controle en repressie gingen vooraf aan de inname door Tito's leger in 1944.

Er worden op 16 juni 1941 overgedrukte postzegels van Joegoslavië, uitgifte 1939-1940 behalve anders vermeld, met de tekst: Montenegro / ЦРНА ГОРА / 17-VI-41-XIX op 3 lijnen uitgegeven. Meer gegevens over de zegels met de beeltenis van Peter II staan in onderstaande tabel.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	(B)	(Sa)	Opmerkingen
16-06-1941 (M)	25 para	Zwart	1	1	1	1	Zegels van Joegoslavië van 1939 – 1940 met opdruk Montenegro ПРИА ГОРА 17-IV-41-XIX
	1 dinar	Groengeel	2	2	2	2	
	1,50 dinar	Rood	3	3	3	3	
	2 dinar	Roze lila	4	4	4	4	
	3 dinar	Bruinrood	5	5	5	5	
	4 dinar	Hemelsblauw	6	6	6	6	
	5 dinar	Blauw	7	7	7	7	
	5,50 dinar	Bruinviolet	8	8	8	8	
	6 dinar	Grijsblauw	9	9	9	9	
	8 dinar	Bruin	10	10	10	10	
	12 dinar	Violet	11	11	11	11	
	16 dinar	Violetbruin	12	12	12	12	
	20 dinar	Lichtblauw	13	13	13	13	
	30 dinar	Roze lila	14	14	14	14	
	50 para	Oranje				14A	
1,75 dinar	Karmijn				14B		

Bijkomende info:

Nr. 1: ook kopstaande opdruk **(BM)** – ook met links en rechts liggende opdruk **(M)** – ook met verticale opdruk **(Sa)**

Nrs. 1 – 2 – 3 – 5 – 7 – 8 – 9 – 10 – 13 : ook kopstaande opdruk **(Sa)**

Nrs. 1 – 2 – 3 – 6 – 8 – 11 – 12 – 13 : naar links verschoven opdruk **(Sa)**

Nrs. 1 – 3: opdruk op de keerzijde **(Sa)**

Nrs. 1/14: opdrukfouten in de opdruktekst en in de opdrukdatum **(Sa)**

Nrs. 1/14: oplage reeks 1000 ex **(M)**

Nr. 2: ook kopstaande opdruk **(B)**

Nrs. 2 – 3 – 4 – 10 – 11 – 12 : ook gedeeltelijk ontbrekende opdruk **(Sa)**

Nr. 3: ook met gedeeltelijk ontbrekende opdruk **(B)**

oplage: nrs. 7/9: 10.000 ex – nr. 10: 9.900 ex – nrs. 13/14 : 1.000 ex **(BSa)** – doch nr. 14 : 2.000 ex **(Sa)**

Nrs. 14A – 14B : niet uitgegeven

Nr. 14B : postzegeltype 1935-1936

Nrs. 1/14: in vellen van 100 – zegel 12: verschillende karakters voor de 1ste letter a – zegel 93: verschillende karakters voor de 2de letter a – zegel 96: kopstaand cijfer 1 van 17 **(BSa)**

Yv. nr. 4

Mi. nr. 38b

Mi. Nr. 41a

In juni 1941 werden twee reeksen Joegoslavische postzegels van 1939-1940 met opdruk rood en opdruk zwart uitgegeven met volgende tekst in 5 lijnen: Governatorato / del / Montenegro' / Valore / Lire (Gouverneurschap van Montenegro waarde lire). Onderstaande tabel bevat extra informatie.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	Opdruk	(M)	(B)	(Sa)	Opmerkingen
1942 (M)	1 dinar	Groengeel	Rood	35a	50	50	... Zegels van Joegoslavië van 1939 – 1940 met opdruk Governatorato del Montenegro Valore LIRE
	1 dinar	Groengeel	Zwart	35b	40	40	
	1,50 dinar	Rood	Rood	36a	51	51	
	1,50 dinar	Rood	Zwart	36b	41	41	
	3 dinar	Bruinrood	Rood	37a	53	53	
	3 dinar	Bruinrood	Zwart	37b	42	42	
	4 dinar	Hemelsblauw	Rood	38a	54	54	
	4 dinar	Hemelsblauw	Zwart	38b	43	43	
	5,50 dinar	Bruinviolet	Rood	39a	55	55	
	5,50 dinar	Bruinviolet	Zwart	39b	44	44	
	6 dinar	Grijsblauw	Rood	40a	56	56	
	6 dinar	Grijsblauw	Zwart	40b	45	45	
	8 dinar	Bruin	Rood	41a	57	57	
	8 dinar	Bruin	Zwart	41b	46	46	
	12 dinar	Violet	Rood	42a	58	58	
	12 dinar	Violet	Zwart	42b	47	47	
	16 dinar	Violetbruin	Rood	43a	59	59	
	16 dinar	Violetbruin	Zwart	43b	48	48	
25 para	Zwart	Rood	III	49	49	Niet gebruikt	
2 dinar	Roze lila	Rood	IV	52	52		

Bijkomende info:

Oplage: nrs 35a + 37a/43a: 5.000 ex – nr. 36a : 800 ex – nr. 35b + 37b/43b : 5.000 ex – 36 b : 3.500 ex **(M)**

Nrs. 35a/43b: opdrukfouten in de opdruktekst **(Sa)**

oplage: nr. 49 (Sa): 400 ex – nr. 51 (Sa): 800 ex – nr. 52: 200 ex – rest: 5.000 ex

Nadat Italië in 1943 capituleerde, moesten de Duitsers snel de door de Italianen bestuurde gebieden in Joegoslavië bezetten en administratieve regelingen treffen. In Montenegro kwam een regionaal militair bestuur. Er werden gespreid over twee jaar, 1943 en 1944, drie reeksen met opdrukken op de Joegoslavische koningszegels van 1939-1940 uitgegeven: uitgifte Cetinje (Italiaans: Cettigne), tot 1946 de hoofdstad van Montenegro. Onderstaande tabel zorgt voor meer duidelijkheid.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(M)	(B)	(Sa)	Opmerkingen
22-11-1943 (M) – uitgifte van Cettigne (Sa)	0,50 L op 3 din	Bruinrood	1	1	1	Zegels van Joegoslavië van 1939 – 1940 met opdruk Deutsche Militär Verwaltung Montenegro (Italiaanse waardeopdruk) Dubbele lijn
	1 L op 3 din		2	2	2	
	1,50 L op 3 din		3	3	3	
	2 L op 3 din		4	4	4	
	4 L op 3 din		5	5	5	
	5 L op 4 din	Hemelsblauw	6	6	6	
	8 L op 4 din		7	7	7	
	10 L op 4 din		8	8	8	
	20 L op 4 din		9	9	9	
22-05-1944 (M) – uitgifte van Cettigne (Sa)	0,15 + 0,85 RM op 3 dinar	Bruinrood	20	15	15	Opdruk: Flüchtlingshilfe Montenegro (waarde in RM) eronder drie korte lijnen
	0,15 + 0,85 RM op 4 dinar	Hemelsblauw	21	16	16	
1944 (M) – uitgifte van Cettigne (Sa)	0,50 + 2,50 RM op 3 dinar	Bruinrood	31	23	23	Opdruk rood: Crveni krst Montenegro (waarde in RM)
	0,50 + 2,50 RM op 4 dinar	Hemelsblauw	32	24	24	

Bijkomende info uitgiften Cetinje:

Nrs. Mi. 1/9: ook vervalsingen **(M)**

Nr. 3b sterk verschoven horizontale opdruk **(Sa)**

Nrs. Mi. 5 – 8 – 9: ook kopstaande opdruk **(MSa)**

Nr. 16: dubbele opdruk **(Sa)**

Variëteiten: Mi. Nr. 1: grote 0 van 50, ook 5 in ander karakter – nr. 3: 5 in ander karakter – nr. 4: linker 2 in ander karakter – nr. 8: linker 1 in ander karakter, ook linker 1 meestal klein – nr. 9: rechter 2 in ander karakter **(B)**

Oplage Mi. Nrs. 31/32: 5.000 ex **(B)**

Mi. Nr. 4

Mi. nr. 20

Kotor Mi. nr. 8

Kotor Mi. nr. 10

In de regio rond Kotor, tot september 1943 door de Italianen bij hun provincie Dalmatië gevoegd, werd in 1944 een postzegelreeks uitgegeven. Joegoslavische postzegels met de beeltenis van koning Peter II werden overdrukt met waarde aanduiding en tweelijnige tekst Boka / Kotorska. Onderstaande tabel zorgt voor meer duidelijkheid.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(M)	(B)	(Sa)	Opmerkingen
16-09-1944 (MSa)	0,10 RM op 3 dinar	Bruinrood	7	7	7	Opdruk: (waarde in RM) Boka Kotorska
	0,15 RM op 3 dinar	Bruinrood	8	8	8	
	0,25 RM op 4 dinar	Hemelsblauw	9	9	9	
	0,50 RM op 4 dinar	Hemelsblauw	10	10	10	

Bijkomende info:

oplage: ongeveer 50.000 series (**BMSa**)

Nr. 7: ook kopstaande opdruk – ook komma verkeerd geplaatst (**Sa**)

Nr. 10: Opdrukwaarde sterk naar links verschoven (**Sa**)

Kotor

Servië

Centraal Servië (Centralna Srbija) werd niet door de Duitsers bezet. Om er, zoals in vele gebieden, de zaken te regelen droegen zij de macht over aan een

marionetregering. Nadat de Duitsers enkel eisen van generaal Milan Nedić hadden ingewilligd, zette hij te Belgrado een regering op.

In het Duits-Italiaanse leger dat later een nieuw offensief tegen het volksleger van Tito (Josip Broz) begon, werden ook Četniks (Servische nationalisten-royalististen) onder de aanvallers geteld. Veel partizanen vluchtten toen tijdelijk naar Montenegro en het eiland Vis. Echter, eind 1943 was een groot deel van Servië in handen van de Tito's communistische partizanen.

Begin juni 1941 werd een postzegelreeks uitgegeven met opdruk. Op Joegoslavische zegels van 1939-1940 met de beeltenis van de koning werd de naam Serbien schuin in dalende lijn gedrukt.

Enkele bijkomende info bij de overzichtstabel:

Nrs. 1/15: ook vervalsingen **(M)**

Nrs. 2 – 3 – 5 – 9 – 12: ook met dubbele opdruk **(M)**

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	Opmerkingen
02-06-1941 (M)	25 para	Zwart	1	1	Zegels van Joegoslavië van 1939 – 1940 met opdruk SERBIEN (dalend)
	50 para	Roodoranje	2	2	
	1 dinar	Groengeel	3	3	
	1 dinar 50	Rood	4	4	
	2 dinar	Roze lila	5	5	
	3 dinar	Bruinrood	6	6	
	4 dinar	Hemelsblauw	7	7	
	5 dinar	Blauw	8	8	
	5 dinar 50	Bruinviolet	9	9	
	6 dinar	Grijsblauw	10	10	
	8 dinar	Bruin	11	11	
	12 dinar	Violet	12	12	
	16 dinar	Violetbruin	13	13	
	20 dinar	Lichtblauw	14	14	
30 dinar	Roze lila	15	15		

Postwaardestuk met de beeltenis van Peter II, waarde 1 dinar en met opdruk SERBIEN verstuurd op 23 november 1942. Kaart voorzien van een censuurstempel.

Aangetekende brief verstuurd vanuit Leskova (Tutin) op 17 april 1942 naar Wenen en gefrankeerd met 3 van de opdruk Serbien voorziene postzegels, met de beeltenis van koning Peter II, Yv&T nrs. 3 – 6 en 10, frankeerwaarde 10 dinar. De brief werd door de Duitse militaire censuurdienst geopend en van een sluitingsband en stempel voorzien

In september 1941 verscheen een 2de reeks, nu met opdruk Serbien in stijgende lijn.

Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	Opmerkingen
01-09-1941 (M)	25 para	Zwart	16	31	
	50 para	Roodoranje	17	32	
	1 dinar	Groengeel	48	33	
	1 dinar 50	Rood	19	34	
Uitgiftedatum	Waarde	Kleur	(Y)	(M)	Opmerkingen
01-09-1941 (M)	2 dinar	Lila roze	20	35	Zegels van Joegoslavië van 1939 – 1940 met opdruk SERBIEN (stijgend)
	3 dinar	Bruinrood	21	36	
	4 dinar	Hemelsblauw	22	37	
	5 dinar	Blauw	23	38	
	5 dinar 50	Bruinviolet	24	39	
	6 dinar	Grijsblauw	25	40	
	8 dinar	Bruin	26	41	
	12 dinar	Violet	27	42	
	16 dinar	Violetbruin	28	43	
	20 dinar	Lichtblauw	29	44	
30 dinar	Roze lila	30	45	Oplage: 50.000 reeksen	

Bij de inval van de Duitsers trokken volledige legerdivisies de bossen en bergen in. Hieruit vormden militairen van het Joegoslavische leger op 13 mei 1941 de

Četniks, die tot doel hadden om de Joegoslavische Koninklijke familie terug aan de macht te brengen. Tot de Četniks behoorden Slovenen, Kroaten, Montenegrijnen, Bosnische moslims en uiteraard Serviërs. De leider was de Servische kolonel Draža Mihailović. In 1943 werd door dit leger een postzegel uitgegeven met de beeltenis van koning Peter II, waarde 2 dinar, kleur bruin met de tekst "Ravna Gora 1941" **(M)**. Ravna Gora is de geboorteplaats van de Četniks in de hooglanden van centraal Servië. Na de oorlog werd Mihailović wegens hoogverraad geëxecuteerd.

In de beweging ontstond, mede door de diversiteit van de leden, onenigheid over tegen wie er diende te worden gestreden. Zij werden enige tijd met wapenleveringen door de geallieerden gesteund, doch toen bekend werd dat een gedeelte ook collaboreerde met de Duitsers kwam hieraan een einde.

In 1944 verplaatsten Duitsers een groot gedeelte van hun leger in Joegoslavië naar Oostenrijk en Hongarije om de oprukkende Sovjets de pas af te snijden. Tegen dan hadden de partizanen reeds grote delen van Joegoslavië bezet. Na de oorlog werd door het volk gekozen voor de communistische staatsvorm van Tito. Op 29 november 1945 werd de republiek uitgeroepen die ervoor koos om een ongebonden beleid te voeren. Hierin was geen plaats voor leden van het koningshuis.

Peter II die op 20 maart 1944 huwde met Alexandra van Griekenland, ging in asiel naar Londen. De laatste jaren van zijn leven bracht hij door in de USA. Hij deed nooit troonafstand en stierf op 47 jarige leeftijd in 1970 in Denver, Colorado. Zijn enige zoon, kroonprins Alexander die op 17 juli 1945 werd geboren, weigerde na de dood van zijn vader de titel van koning.

Op 26 mei 2013 berichtte De Volkskrant o.a.:

Het lichaam van Peter II (1923-1970), de laatste Joegoslavische koning, is zondag bijgezet in het mausoleum van de koninklijke familie in de Servische stad Oplenac, ongeveer 100 kilometer ten zuiden van Belgrado. Ook de lichamen van zijn moeder, koningin Maria, zijn vrouw, koningin Alexandra, en zijn broer Andrej hebben daar hun laatste rustplaats gekregen. Dat heeft de BBC gemeld.

Literatuur

1. Catalogi Yvert&Tellier, Michel, Bolaffi, Sassone, Scott.
2. The Country Life Book of Europe's Royal families, Maria Kroll & Jason Lindsey, Londen 1979.
3. De Koningshuizen van Europa, Cyrille Boulay, Aartselaar 2004
4. Balkan in kaart, www.lampje.leidenuniv.nl
5. Wikipedia, de vrije encyclopedie
6. Where in the World? Kenneth Wood, USA 1983
7. Servië begraaft laatste koning, Nos.nl
8. Laatste koning Joegoslavië in Servië bijgezet, De Volkskrant 26.05.2013